

JURIDISKA FAKULTETEN

vid Lunds universitet

Ask Forssblad

Det gröna guldet

En rättslig analys av vadhållningsmarknadens spelutbud

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: David Dryselius

Termin: VT 2019

Innehållsförteckning

Summary	1
Sammanfattning	2
Förord	3
Förkortningslista.....	4
1 Bakgrund	5
1.1 Inledning	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Avgränsningar	7
1.4 Metod och material	7
1.5 Forskningsläge	8
1.6 Disposition.....	9
2 Fotbollsrelaterad matchfixning i Sverige	10
2.1 Utveckling	10
2.2 Initiativtagare.....	11
2.2.1 Organiserade initiativtagare	12
2.2.1.1 Nationella matchfixarnätverk	12
2.2.1.2 Ekobrottsnätverk	13
2.2.1.3 Internationella matchfixarnätverk	14
2.2.2 Oorganiserade initiativtagare	14
2.2.2.1 Tillfällighetsfixaren	14
2.2.2.1 Solofixaren	15
2.3 Särskilt sårbara matcher.....	15
2.3.1 Matcher i lägre divisioner	15
2.3.2 Matcher av begränsad sportslig betydelse	16
3 Vadhållning på svenska fotbollsmatcher.....	17
3.1 Vadhållningens grunder.....	17
3.2 Vadhållningsmarknaden	18
3.3 Sårbara vadhållningsformer.....	20
3.3.1 Konventionell vadhållning.....	20
3.3.2 Asian handicap.....	20
3.3.3 Spotbetting	22

4 Gällande rätt	23
4.1 Bakgrund	23
4.2 Kanalisering	24
4.3 Olämpliga spel	25
4.4 Spelfuskbrottet	25
4.5 Territoriell tillämpning	26
5 Analys och slutsatser	27
5.1 Spotbetting	27
5.2 Asian handicap	29
Käll- och litteraturlista	30

Summary

As a result of the emergence and growth of the online gambling market, the number of betting markets available have increased vastly over the last years. As a consequence, match fixers frequently exploit the plethora of gambling objects and gambling forms on the gambling market in order to maximise winnings and minimise the risk of discovery. To limit the occurrence of manipulated matches in Swedish football, all betting operators that provides gambling in Sweden, or directs its gambling assortment at the Swedish market, is required to obtain a gambling licence as of 2019. Issues concerning licences are examined by the gambling authority (Spelinspektionen). A licence may however not cover betting on events or occasions that may be perceived as inappropriate from the perspective of the public. In order to ensure that no such betting takes place on the regulated gambling market, the gambling authority may in accordance with the Gambling Act (2018:1138) issue betting restrictions and bans on certain competitions or events if deemed necessary from a public point of view. As of the writing of this essay, no such bans or restrictions have been issued, despite the dire need for such regulations. The depiction in this essay therefor aims to research what objects of betting that could be deemed inappropriate in accordance to the aforementioned law.

What is considered to be inappropriate from the perspective of the public is highly disputed. The Swedish FA have argued that betting on specific game facts that are separable from the final outcome of the match such as the number of yellow cards and corner kicks (i.e. spot betting) and betting on matches in domestic lower-tier divisions should be prohibited because of the increased risk and occurrence of manipulation in these betting markets. Betting operators are instead of the impression that the lack of liquidity in these markets makes irregular betting patterns caused by match fixing easy to detect. The Swedish Gambling Authority do not partake in the discussion and instead argues that a regulation of betting operators might impact the competitiveness of licensed operators compared to other unlicensed operators, and thus jeopardize the re-regulated betting markets channelling goal of 90 per cent. This study however shows that betting on the number of yellow and red cards as well as betting on whether a penalty will be taken by a team could, and more importantly should, be regulated within the scope of the Gambling act in order to reduce the occurrence of match fixing in Sweden. It also recognizes that additional restrictions of the regulated markets betting assortment could limit the competitiveness of the regulated market excessively.

Sammanfattning

Vadhållningsutbudet på spelmarknaden är mångfacetterat. Det innefattar bland annat antalet gula kort och hörnor, måldifferensen med vilken ett lag ska vinna och resultatkombinationer som ackumulerar det totala oddset. För den som avser att manipulera en fotbollsmatch finns det således ett stort antal tillvägagångssätt. Oorganiserade aktörer gör överlag mindre insatser på spotbettingmarknaden utan att vadhållningsbolagens automatiserade övervakningssystem markerar spelmönstret som avvikande. Organiserade aktörer manipulerar istället volymstarka marknader med stor lönsamhet, men kan även förmå idrottsliga aktörer att manipulera mindre omfattande vadhållningsmarknader för att därefter genom hot om våld och utpressning tvinga den som utfört den otillbörliga åtgärden att delta i mer omfattande matchfixningsförsök. I syfte att minska förekomsten av matchfixning i svensk fotboll omfattas sedan årsskiftet alla företag som tillhandahåller vadhållning i Sverige eller på annat sätt riktar sin verksamhet mot Sverige av ett licenskrav. Frågor om licens prövas av Spelinspektionen, som enligt den nya Spellagen får meddela om förbud mot eller begränsningar av spel på vissa tävlingar eller skeenden i tävlingar utifrån vad som framstår som lämpligt ur allmän synpunkt. Vid skrivandet av denna essä har Spelinspektionen dock inte utfärdat en enda föreskrift som begränsar spelbolagens utbud, trots att behovet är trängande. Framställningen syftar därför till att utreda vilka vadhållningsobjekt som är olämpliga i Spellagens mening.

Frågan om vad som framstår som lämpligt ur allmän synpunkt omgärdas av starka intresse motsättningar. Fotbollsrorelsen anser att vadhållning på fotboll som avser lägre nivåer än division två och spel på delmoment i en fotbollsmatch utan direkt bäring på matchens slutresultat bör anses vara olämpliga ur allmän synpunkt med motiveringen att vadhållningsformerna är särskilt sårbara för matchfixning, emedan vadhållningsbolagen är av uppfattningen manipulation av fotbollsmatcher inte kan begås genom sådana vadhållningsformer utan att deras övervakningssystem upptäcker det. Spelinspektionen framhåller i sin tur att den primära målsättningen med licenssystemet är att kanalisera den oreglerade vadhållningsbolag till den reglerade, vilket förutsätter att licenserade vadhållningsbolag tillåts tillhandahålla ett brett och attraktivt utbud. Vid en samlad rättslig bedömning framstår det dock som att vadhållning på delmoment till viss del kan förbjudas inom ramen för Spellagen utan att påverka den höga kanaliseringsgraden negativt, men att ytterligare begränsningar oskäligen skulle påverka den reglerade vadhållningsmarknadens konkurrenskraft gentemot dess oreglerade motsvarighet.

Förord

Vad som vid första anblick framstår som ett begränsat rättsområde visar sig ofta vara minst lika omfattande som Gondolens utbud av drinkar. Så även denna gång.

Undertecknad vill rikta ett särskilt tack till Magnus Svenungsson, Johan Claesson och Robin Olenius. Utan er hade denna essä inte varit möjlig. Ett stort tack riktas även till David Dryselius.

Stockholm, maj 2019.

Ask Forssblad

Förkortningslista

ARF	The Anti-Illegal Betting Taskforce of the Asian Racing Federation
ATG	Aktiebolaget Trav och Galopp
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
Fogis	Fotbollens Gemensamma Informationssystem
Kommissionen	Europeiska Kommissionen
Prop.	Proposition
PTS	Post- och telestyrelsen
SOU	Statens offentliga utredningar
SvFF	Svenska Fotbollsförbundet

1 Bakgrund

1.1 Inledning

Den 18 maj 2015 besegrade Djurgårdens IF den allsvenska konkurrenten Halmstads BK på Örjans Vall med 3–2, efter att Djurgården avgjort matchen på tilläggstid. Matchen i sig var inte särdeles iögonfallande. Serieledande Djurgården hade planenligt slagit tabelljumbon Halmstad med uddamålet på bortaplan. Berättelsen både borde och kunde ha slutat där, som en fotbollsmatch i mängden. Istället kan undertecknad som en del av denna uppsats avslöja att det finns ett antal indicier som med styrka pekar mot att matchen var manipulerad av matchfixare.¹ Denna graverande, och för den svenska fotbollens integritet stötande, uppgift är dock endast en av många som pekar mot att matchfixning är ett omfattande problem inom svensk fotboll.

Exempelvis tog SvFF under perioden 2013 till 2018 emot anmälningar om matchfixning beträffande över 150 olika fotbollsmatcher, innefattandes matcher från Allsvenskan till division 5 och alla serier däremellan, inklusive ungdomsserierna.² Polisen initierade under samma period ett tjugotal förundersökningar kopplade till matchfixning, varav tre resulterade i fällande domar.³ Parallellt inträffade det till dags dato mest uppmärksammade svenska matchfixningsfallet när AIK:s målvakt Kyriakos Stamatopoulos utsattes för ett mutförsök inför matchen mellan IFK Göteborg och AIK våren 2017. Matchen ställdes sedermera in efter att Stamatopoulos informerat AIK:s ledning om mutförsöket.⁴

För att stävja utvecklingen promulgerades i början av 2019 en ny lag, Spellagen (2018:1138), som bygger på ett tvingande licenssystem för företag som tillhandahåller vadhållning i Sverige eller på annat sätt riktar sin vadhållningsverksamhet mot Sverige. Centralt för arbetet mot matchfixning är att Spelinspektionen enligt den nya lagen får meddela förbud mot, eller begränsningar av, spel på vissa tävlingar eller skeenden i matcher för att bekämpa vadhållningsrelaterad manipulation av fotbollsmatcher utifrån vad som framstår som lämpligt ur allmän synpunkt.⁵ Vad som bör anses vara olämpligt ur allmän synpunkt är dock omtvistat.

---

¹ Intervju med XXX.

² Statskontoret 2019:6, s 97.

³ Ibid.

⁴ Asahara 2017.

⁵ Se avsnitt 4.3.

Branschföreningen för onlinespel menar att matchfixning i huvudsak är ett utomeuropeiskt problem.⁶ SvFF är däremot, tillsammans med Riksidrottsförbundet, bland annat av åsikten att vadhållning utan tydlig koppling till slutresultatet bör förbjudas.⁷ Vid skrivandet av uppsatsen har Spelinspektionen dock inte utfärdat en enda föreskrift som begränsar spelbolagens utbud, detta trots hårda påtryckningar från idrottsrörelsen. Riksidrottsförbundets ordförande Björn Eriksson liknade vid årsskiftet Spelinspektionens passivitet vid att bjuda upp djävulen till tango, och menade vidare att han aldrig träffat en människa som vid sina sinnens fulla bruk sagt att det är begåvat att spela på röda kort.⁸ Samtidigt omgärdas ämnet av ett antal oklarheter. Det är inte bara oklart om matchfixning initierad i Sverige och genomförd hos svenska spelbolag är särdeles frekvent förekommande. Det är också oklart om en omfattande begränsning av spelbolagens utbud är önskvärt eller försvarbart ur ett kanaliseringssperspektiv.

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att utreda i vad mån idrottens, samhällets och spelbolagens intressen kan jämkas inom ramen för Spellagen för att minska matchfixning i Sverige, och i vilken utsträckning en ökad reglering av spelbolagens utbud är nödvändigt för att minska antalet manipulerade svenska fotbollsmatcher. I syfte att undvika spekulativa resonemang om den nya lagen, för att inte föregå Spelinspektionens pågående licensutredning i de delar det är undvikligt samt för att tjäna till ledning för den fortsatta framställningen i övrigt uppställs följande frågeställningar.

- Är vadhållningsformerna spotbetting och Asian handicap förenliga med 8 kap. 2 § 1 st. p. 4 Spellagen?
- Om så inte är fallet, bör vadhållningsformerna förbli oreglerade med beaktande av Spellagens kanaliseringssmålsättning?

---

⁶ Hoffstedt 2018.

⁷ Kammarrätten i Jönköping dom 2019-01-10 i mål nr 3872-3882-18.

⁸ Ekman 2018.

1.3 Avgränsningar

Till följd av arbetets begränsade omfattning har en rad avgränsningar fordrats. Arbetet behandlar därför endast vadhållningsrelaterad manipulation av svenska fotbollsmatcher, bakomliggande faktorer samt hur spelmarknaden i relevanta delar är utformad respektive används för att manipulera sådana matcher. För att få en förståelse för fenomenet matchfixning och för att ge en rättvisande bild av vad som utgör olämpliga vadhållningsobjekt innefattar vissa avsnitt undantagsvis även information som faller utanför denna avgränsning.

1.4 Metod och material

Kartläggningen av svensk matchfixning och vadhållningsmarknadens utformning är till sin natur diametralt olik utredningen av gällande rätt. Detsamma kan sägas om materialet som ligger till grund för de olika delarna. Framställningens varierande karaktär innebär således att olika metodiska ansatser och olika former av material ligger till grund för arbetet.

Mot bakgrund av att både matchfixning och vadhållning kopplad till manipulerade matcher omgärdas av ett stort mörkertal, sekretess och annan undanhållning av essentiell information har kartläggningen baserats på multipla datainsamlingsmetoder för att i görligaste mån säkerställa ett tillfredställande analysunderlag.⁹ Kartläggningen utfördes primärt genom granskningar och genomgång av diverse utredningar, rapporter och artiklar. En överväldigande majoritet av den genomgångna litteraturen framställdes dock innan lagändringen, varför ett antal semistrukturerade kvalitativa intervjuer av ledande experter inom området genomfördes i syfte att erhålla en dagsaktuell bild av ämnet. Intervjupersonerna identifierades genom ett snöbollsurval och är jämt fördelade över de intressegrupper som direkt berörs av lagändringen, det vill säga idrottsrörelsen, spelbolagen och statsmakten. Intervjuerna till trots är underlaget begränsat, vilket genomgående har beaktats vid framställandet av arbetet. Å ena sidan påverkar denna omständighet av uppenbara skäl möjligheterna att dra övergripande slutsatser. Å andra sidan utgör inte den begränsade tillgången till data ett hinder mot att göra en betydelsefull rättslig analys av problemet.¹⁰

---

⁹ Intervju med NOA, 2019-05-19.

¹⁰ BRÅ 2015, s. 18.

Utredningen av gällande rätt bygger istället på en traditionell rättsdogmatisk metod. Vad som utgör en rättsdogmatisk metod råder det viss akademisk oenighet om, men det finns en samsyn om att grunden för metoden är att tolka och systematisera gällande rätt utifrån allmänt accepterade rättskällor.¹¹ Dessa rättskällor utgörs av lagstiftning, förarbeten, rättspraxis och doktrin. Till följd av att de bestämmelser i Spellagen som framställningen omfattar i skrivande stund varken har prövats rättsligt eller har behandlats i den juridiska litteraturen är förekomsten av rättsfall och doktrin i det närmaste obefintlig. I framställningen systematiseras därför gällande rätt primärt utifrån lagstiftning och förarbeten, och tolkas objektivt för att fastställa vilka vadhållningsobjekt som anses olämpliga ur allmän synpunkt. Bestämmelserna tolkas sedan teleologiskt utifrån ett kanaliseringssperspektiv för att utvärdera vilka vadhållningsobjekt som borde vara tillåtna trots att de vid en bokstavstolkning framstår som olämpliga.¹²

1.5 Forskningsläge

Svensk matchfixning är som ovan nämnt ett fenomen som i begränsad utsträckning har varit föremål för forskning. Den informationen som finns att tillgå kommer i första hand från journalistiska avslöjanden, polisutredningar och andra statliga utredningar. Sammantaget innebär detta att forskningsläget inte är etablerat.¹³ Anledningarna till att så är fallet är många. En är att vadhållningsrelaterade brott är svårutredda för polisen. En annan är att utredningarna är tids- och resurskrävande. Många fall utreds därför inte och de som blir utredda har åtminstone historiskt ytterst sällan lett till fällande domar i allmän domstol eller idrottens motsvarighet. Dessutom medför redan misstanken om att en förening eller spelare ägnar sig åt att manipulera matcher enorma skadeverkningar, varför informationen om fallen hanteras med största försiktighet av alla inblandade parter.¹⁴ Följaktligen finns det endast tre vetenskapliga studier som behandlar ämnet, vilka alla är av fundamental betydelse för framställningen. Dessa är Spelinspektionens rapport "Uppgjorda matcher" (2013), Brottsförebyggande rådets (BRÅ) "Matchfixning – manipulation av matcher och spelmarknad" (2015) samt Jens Littorin och Magnus Svenungssons bok "Matchfixarna – hotet mot nationalsporten" (2018). Vad beträffar vadhållningsmarknadens utbud och hur de korrelerar med matchfixning bör T.M.C. Asser Instituts rapport "The odds of match fixing" framhållas.

---

¹¹ Peczenik SVJT 2005, s. 251.

¹² Malmström SVJT 1952, s. 662.

¹³ BRÅ 2015 s. 10.

¹⁴ Intervju med Johan Claesson, SvFF, 2019-04-26.

1.6 Disposition

I syfte att göra essän lättöverskådlig inleds varje nytt avsnitt med en kort beskrivning av avsnittets disposition. Systematiskt är essän uppbyggd enligt följande. Den första delen, kapitel två, redogör ingående för svensk matchfixning samt dess historia och syftar till att skapa en förståelse för fenomenet och ge en bild av dess omfattning. Del två kartlägger vadhållningsmarknadens utformning, hur asiatiska spelbörser används för att manipulera svenska fotbollsmatcher samt vilka vadhållningsobjekt som är särskilt sårbara för matchfixning, emedan del tre beskriver hur gällande rätt är utformad. I den avslutande delen, del fyra, analyseras hur dagens vadhållningsmarknad förhåller sig till gällande rätt med särskilt beaktande av hur kanaliseringmålsättningen påverkar bedömningen beträffande huruvida en specifik vadhållningsform anses lämplig ur allmän synpunkt.

2 Fotbollsrelaterad matchfixning i Sverige¹⁵

Att manipulerade fotbollsmatcher i Sverige är ett hot mot fotbollens integritet och grundläggande värderingar står utom tvivel. Den allmänna kännedomen om fenomenet och dess historia är dock begränsad, inte minst mot bakgrund av att matchfixning omgärdas av betydande mörkertal. För kunna ta ställning till hur problemet bekämpas på bästa sätt innehåller kapitlet en genomgång av fenomenets utveckling (2.1), en bild av vilka som initierar matchfixningsförsöken och hur de är organiserade (2.2) respektive en redogörelse för vilka matcher som mest frekvent drabbas av matchfixning (2.3).

2.1 Utveckling

”Vi vet att frågan om matchfixning diskuteras på många håll, men vi har inte sett att det över huvud taget är ett problem i Sverige eller om det är det någonstans”

- Lena Adelsohn Liljeroth, dåvarande kultur- och idrottsminister.

Huruvida matchfixning utgör ett hot mot svensk fotboll eller inte var länge omdebatterat. 2011 var den officiella hållningen att så inte var fallet. Det ovan citerade uttalandet baserades på information tillhandahållen av Riksidrottsförbundet och Svenska Fotbollsförbundet, som delade och till viss del låg bakom den dåvarande uppfattningen om matchfixningens begränsade omfattning och betydelse.¹⁶ Inställningen var på många sätt tidsenlig. Bortsett från 1990 års spelskandal och ett fåtal misstänkt manipulerade basketmatcher 2007 var indikationerna om att matchfixning över huvud taget hade förekommit i Sverige få.¹⁷ När Sverige tre år senare tillsammans med 50 andra länder utarbetade Europarådets konvention mot matchfixning var det en tydlig signal om att hållningen genomgått en diametral förändring, såväl nationellt som internationellt.¹⁸ Bakom paradigmskiftet låg i huvudsak vågen av misstänkt manipulerade matcher som följde 2011 års uttalande och den ökade medvetenheten om problemet i stort.

---

¹⁵ Med matchfixning avses legaldefinitionen av spelfuskbrottet som den kommer till uttryck i 19 kap. 4 § 2 st.

¹⁶ Littorin och Svenungsson (2018), s. 11.

¹⁷ Spelinspektionen 2013, s. 26.

¹⁸ Andersen (2014), s. 126.

Starkt bidragande var även Europols avslöjande om att ett internationellt nätverk som bestod av åtminstone 425 funktionärer, klubbtjänstemän, spelare och grova brottslingar från mer än 15 olika länder hade manipulerat över 380 europeiska matcher mellan 2010 och 2013.¹⁹ Den första svenska polisutredningen om en misstänkt manipulerad fotbollsmatch initierades hösten 2012, efter att Svenska Spel polisanmält en match i division 2 södra Svealand mellan Arameiska-Syrianska och Värmbols FC. I Svenska Spels polisanmälan framhövdes framför allt att bolaget ansåg sig ha identifierat avvikande spelmönster i spel lagda hos ombud inom ett begränsat och till matchen angränsande geografiskt område. Anmälningen föranledde att polisens korruptionsenhet inledde en förundersökning i ärendet. Sommaren 2013 lades förundersökningen dock ner på grund av bristande bevisning.²⁰

Sedan den första befogade polisiära misstanken om matchfixning kopplad till en specifik fotbollsmatch har antalet anmälningar till Svenska Fotbollsförbundet kontinuerligt ökat, likaså har antalet av vadhållningsbolagen flaggade matcher.²¹ Bara under 2018 uppgick antalet till Förbundet anmälda matcher till 44, en ökning med 15 procent från föregående år. För att effektivisera arbetet mot och kartläggningen av matchfixning inrättade Polismyndigheten i slutet av 2017 en aktionsgrupp mot idrottsrelaterad brottslighet. Kort tid därefter tillsatte Svenska Fotbollsförbundet en särskild matchfixningsutredare, vars uppdrag är att utreda misstänkta fall av otillåten påverkan och manipulation av fotbollsmatcher som kommer till Förbundets kännedom.²²

2.2 Initiativtagare

Vem som tar initiativet till att manipulera en fotbollsmatch varierar från fall till fall. BRÅ identifierar i sin rapport sex olika initiativtagare till manipulerade matcher, som förenklat kan delas in i två övergripande kategorier, idrottsliga aktörer respektive externa aktörer som initiativtagare.²³ Med idrottsliga aktörer avses som personer har direkt inflytande över matchens utgång och skeenden, till exempel domare och spelare. Externa aktörer saknar sådant inflytande, varför de är beroende av idrottsliga aktörer för att påverka matchen i önskad riktning.

---

¹⁹ Spelinspektionen 2013, s. 17.

²⁰ Spelinspektionen 2013, s. 25.

²¹ Statskontoret 2019:6, s 97.

²² Intervju med Johan Claesson, SvFF, 2019-04-26.

²³ BRÅ 2015, s. 26 f.

Indelningen mellan idrottsliga och externa aktörer ger dock en begränsad bild av hur olika vadhållningsformer används för att manipulera fotbollsmatcher.²⁴ Exempelvis ligger det närmare till hands att likställa tillfällighetsfixare och solofixare eftersom båda aktörer i huvudsak ägnar sig åt förhållandevis oplanerade manipuleringsförsök av enklare karaktär än det är att jämställa tillfällighetsfixare med ekobrottsnät då deras tillvägagångssätt är diametralt olika. Av denna anledning kategoriseras initiativtagarna i det följande efter deras organisationsgrad. Initiativtagare som i och för sig har en låg organisationsgrad klassificeras som organiserade om de samverkar intern och externt, och återkommande manipulerar vadhållningsformer av sådan karaktär som fodrar en inte obetydlig grad av förberedelse.

2.2.1 Organiserade initiativtagare

2.2.1.1 Nationella matchfixarnätverk

Merparten av de misstänkta matchfixningsfallen begås inom ramen för systematiska och organiserade upplägg som inte är begränsade till initiativtagarens närområde.²⁵ Likt övriga externa aktörer har nationella matchfixarnätverk ingen direkt anknytning till fotbollen, men det förekommer att personer i nätverken har bakgrund som fotbollsspelare. Den bild som finns av nätverken är att personerna i dem ofta är tungt kriminellt belastade och har samma etnicitet eller är uppväxta i samma område.²⁶ Organisationsgraden hos dessa aktörer tros vara låg och aktörerna saknar tydliga interna hierarkiska strukturer. Samma person kan således inneha multipla funktioner inom ramen för ett matchfixningsförsök. Att organisationsgraden är låg innebär dock inte att de nationella matchfixarnätverken är flyktiga. Istället möjliggör de nära inbördes banden ett flexibelt arbetssätt och en mångfacetterad verksamhet som är svår för polis och spelbolag att kartlägga.²⁷ Exakt hur många nationella matchfixarnätverk som finns i Sverige har polisen ingen kännedom om, men det är klarlagt att åtminstone fyra olika kriminella nätverk aktivt ägnade sig åt matchfixning i Sverige 2017.²⁸ Dessa nätverk verkar primärt i Stockholm, Södertälje, Skåne och Göteborg.

---

²⁴ Jfr BRÅ 2015, s. 11.

²⁵ BRÅ 2015, s. 9.

²⁶ BRÅ 2015, s. 29.

²⁷ Ibid.

²⁸ Intervju med Magnus Svenungsson, Uppdrag Granskning, 2019-04-25.

Nätverken har historiskt varit relativt oförsiktiga i sitt spelande på grund av att den tidigare lagen inte kriminaliserade manipuleringen av fotbollsmatcher i sig. Deras insatser har därför gjort avtryck på spelmarknaden, trots att de i huvudsak använder sig av volymstarka vadhållningsformer. Införandet av spelfuskbrottet antas dock medföra att matchfixningsnätverken kommer vidta försiktighetsåtgärder i sitt spelande för undgå spelbolagens övervakningssystem, alternativt att de till största del kommer styra om sitt spelande till utrikes baserade vadhållningsbolag som tillhandahåller vadhållning på svenska matcher.²⁹

2.2.1.2 Ekobrottsnätverk

I BRÅ:s utredning framkommer det även att det finns företagsliknande aktörer med förgreningar i fotbollsföreningar och klubbledningar som manipulerar matcher, de s.k. ekobrottsnätverken. Dessa aktörer har ofta ett ingående intresse av föreningarna i sig, och ser dem som en långsiktig resurs genom vilken de kan verka. Det är inte ovanligt att nätverken gör investeringar i föreningarna för att göra dem sportsligt konkurrenskraftiga. En bakomliggande anledning är att kontrollen över ett i sin division ledande lag möjliggör iscensättande av svärmanipulerade vadhållningsformer, såsom Asian handicap. Kontrollen över föreningar i sin helhet innebär dessutom att matchfixningsnätverken kan skraddarsy manipuleringsförsöken utifrån vadhållningsmarknadens utformning.³⁰

Manipulering av matcher utgör emellertid endast en del av nätverkens större verksamhet, som i regel omfattar flertalet bolag med betydande omsättning. I syfte att sprida ut insatserna och i övrigt undvika misstankar om matchfixning används dessa företagskopplingar extensivt. Genom kopplingarna kan såväl mindre som större insatser göras av ett stort antal personer utan att väcka spelbolagens uppmärksamhet.³¹

---

²⁹ Intervju med Magnus Svenungsson, Uppdrag Granskning, 2019-04-25.

³⁰ Intervju med Alexander Wigfors, Riksidrottsförbundet, 2019-04-29.

³¹ BRÅ 2015, s. 30.

2.2.1.3 Internationella matchfixarnätverk

När BRÅ skrev sin rapport fanns det enligt dem inget som indikerade att internationella matchfixarnätverk var verksamma i Sverige. De senaste åren har det dock framkommit uppgifter som pekar i motsatt riktning. 2014 presenterade SVT:s ”Uppdrag granskning” i sitt program ”Den mörka fotbollen uppgifter” om att svenska lägre divisioner är särskilt intressanta för matchfixare. Initiativtagare i dessa fall är ofta stora internationella ligor, med säte i Asien.³² När en 17-årig åskådare med anknytningar till en internationell matchfixningsliga två år senare, sommaren 2016, under omständigheter som var dubiösa sprang in på planen i syfte att avbryta den allsvenska matchen mellan Jönköping Södra och Östersund bekräftades slutligen misstankarna om att internationella matchfixarnätverk är verksamma i Sverige. Det saknas dock offentliga kartläggningar av hur nätverken är uppbyggda eller verkar i Sverige.³³

2.2.2 Oorganiserade initiativtagare

2.2.2.1 Tillfällighetsfixaren

BRÅ använder tillfällighetsfixaren som ett samlingsnamn för externa aktörer som spontant manipulerar matcher när ett fördelaktigt tillfälle uppstår. Kännetecknande för tillfällighetsfixare är att de till skillnad från övriga externa aktörer både saknar en systematiskt utarbetad strategi för att manipulera matcher och infrastrukturen som krävs för att med framgång initiera matchfixningsförsök som till sin karaktär kräver mer än en idrottslig aktör, såsom kombinerad vadhållning och handikappspel. Tillfällighetsfixare är således beroende av att vadhållningsbolagen tillhandahåller ett utbud som är förhållandevis enkelt att manipulera.³⁴ Till skillnad från exempelvis de nationella matchfixarnätverken är dock tillfällighetsfixarens matchfixningsförsök begränsade till sin omfattning, i synnerhet vad beträffar insatserna som görs på de manipulerade vadhållningsobjekten. Det är därför okänt i vilken omfattning tillfällighetsfixare verkar på vadhållningsmarknaden, men enligt BRÅ talar mycket för att de inte i en obetydlig grad manipulerar svenska fotbollsmatcher.³⁵

---

³² Littorin 2016.

³³ Intervju med Magnus Svenungsson, Uppdrag Granskning, 2019-04-25.

³⁴ Ibid.

³⁵ BRÅ 2015, s. 28 f.

2.2.2.1 Solofixaren

Den enklaste och minst ekonomiskt omfattande formen av matchfixning är den som genomförs av enskilda idrottsliga aktörer, så kallade solofixare. Framför allt anses spel på enskilda matchhändelser, som antalet hörnor eller röda kort, vara enkla att manipulera för solofixaren. Undantagsvis kan det också finnas situationer i vilka enskilda aktörer kan påverka slutresultatet. Själva manipuleringsförfarandet är okomplicerat, allt som krävs är att solofixaren satsar pengar på den enskilda matchhändelsen och att denne innehar en roll eller position som ger goda förutsättningar att påverka matchens skeenden i önskad riktning.³⁶ Manipulationen som sådan är många gånger svår att påvisa mot bakgrund av att solofixarens insats i regel är marginell i förhållande till det specifika spelobjektets totala omsättning (se avsnitt 3.3.1). Typiskt sett ger inte heller påverkansförsöket ett synbart avtryck på den spelade matchen. Att enskilda aktörer otillbörligen kan påverka matcher med enkelhet och utan nämnvärd risk att påkalla spelbolagens eller omgivningens uppmärksamhet innebär enligt BRÅ att solofixande utgör en inkörsport till matchfixning.³⁷

2.3 Särskilt sårbara matcher

Initiativ som syftar till att manipulera en fotbollsmatch kan ske genom otaliga vadhållningsformer på spelmarknaden (se avsnitt 3.3). En viss avgränsning kan däremot göras genom en kartläggning av vilka matcher initiativtagarna i första hand riktar sig mot.

2.3.1 Matcher i lägre divisioner

Generellt anses manipulerade matcher vara ett fenomen begränsat till lägre divisioner. Denna uppfattning vinner visst stöd av att endast ett fåtal allsvenska matcher misstänks ha manipulerats, emedan Superettan klassas som en högriskserie av Svenska Fotbollsförbundet. En förklaringsmodell till överrepresentationen av manipulerade matcher i lägre divisioner är att spelare i dessa divisioner överlag har låg lön och av denna anledning är mer mottagliga för påverkansförsök.³⁸

---

³⁶ BRÅ 2015, s. 32.

³⁷ Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30.

³⁸ Intervju med Johan Claesson, SvFF, 2019-04-26.

En annan förklaringsmodell är att det är enklare för idrottsliga aktörer i lägre divisioner att genomföra mindre omfattande matchfixningsförsök utan att väcka omgivningens uppmärksamhet. Ytterligare en förklaring som har framhållits är att bevakningsgraden i serier på lägre nivå är förhållandevis låg.³⁹ Att matcherna sällan filmas begränsar i sin tur möjligheterna att analysera avvikande spelarprestationer i efterhand. I vissa fall har detta föranlett Fotbollsförbundet att sända egna observatörer till misstänkta matcher.⁴⁰

Samtidigt bör det beaktas att licenserade vadhållningsbolag i regel tillhandahåller ett begränsat utbud på fotbollsmatcher i serier under Allsvenskan, och att de som erbjuder sådan vadhållning tenderar att enkom tillhandahålla konventionella vadhållningsalternativ. Det i många fall begränsade utbudet i förening med ett lågt insatstak och en begränsad omsättning på vadhållningsobjekten utgör enligt dessa aktörer ett adekvat skydd mot matchfixning.⁴¹

2.3.2 Matcher av begränsad sportslig betydelse

Tränings- och vänskapsmatcher anses liksom matcher i lägre divisioner vara särskilt sårbara för matchfixning. Detsamma gäller matcher under ordinarie säsong som inte inverkar på det berörda lagets slutgiltiga tabellplacering. Anledningen är att idrottsliga aktörer är mer benägna att rättfärdiga manipulation av sådana matcher med motiveringen att det varken skadar den enskilde idrottaren eller föreningen i en strikt idrottslig bemärkelse.⁴² Vissa europeiska vadhållningsbolag har därför valt att förbjuda spel på matcher och tävlingar med svagt tävlingsmoment. I andra fall har sådana spel reglerats genom lag eller beslut av tillsynsmyndigheter. Exempelvis beslutade den franska tillsynsmyndigheten ARJEL år 2015 att nationella vadhållningsbolag inte får tillhandahålla spel på matcher som inte påverkar ett lags tabellplacering eller dess möjlighet att kvalificera sig till andra tävlingar.⁴³ Det finns samtidigt exempel på matcher i vilka det misstänka laget har förlorat trots att förlusten inneburit en överhängande risk för nedflyttning till en lägre serie, varför det har ifrågasatts om sambandet mellan matchfixning och matcher av begränsad sportslig betydelse är kausalt. Att så är fallet torde dock vara ostridigt enligt BRÅ.⁴⁴

---

³⁹ Intervju med Magnus Svenungsson, Uppdrag Granskning, 2019-04-25.

⁴⁰ BRÅ 2015, s. 37.

⁴¹ Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30.

⁴² Riksidrottsförbundet 2017, s. 9.

⁴³ Riksidrottsförbundet 2017, s. 10.

⁴⁴ BRÅ 2015 s. 36.

3 Vadhållning på svenska fotbollsmatcher

För att göra vadhållningsmarknaden någorlunda begriplig följer nedan en kort genomgång av vadhållningens grundläggande delar (3.1) samt hur den är utformad (3.2). Därefter kartläggs för matchfixning särskilt sårbara vadhållningsformer ingående (3.3), ett avsnitt som i förening med föregående kapitel ger en heltäckande bild av vilka vadhållningsformer initiativtagare primärt begagnar för att manipulera fotbollsmatcher.

3.1 Vadhållningens grunder

Med vadhållning avses vad genom vilka en spelare kan vinna pengar på utfallet av en framtida händelse eller att en given händelse ska eller inte ska inträffa. Ett vad avser således alltid utfallet eller inträffandet av en framtida händelse.⁴⁵ De företag som erbjuder vadhållning kan delas in spelbolag och spelbörser. Förenklat kan sägas att spelbolag som exempelvis Betsson och Unibet slår vad med spelaren om ett givet utfall när vederbörande spelar på deras respektive hemsidor. Spelbörser tillhandahåller istället en marknadsplats för vadhållning där medlemmarna (spelarna) slår vad med varandra.⁴⁶

I båda fallen styrs förhållandet mellan insatsen och spelaktörernas vinst av oddsättningen. Ett odds anger hur sannolikt utfallet på det spelade matchresultatet eller matchskeendet är och ligger till grund för vilken avkastning insatsen ger.⁴⁷ Om Malmö FF möter Helsingborgs IF och oddset på hemmaseger är satt till 2.0 innebär det att en eventuell vinstutbetalning beräknas på insatsens storlek multiplicerat med två. En insats om 100 kronor till oddset 2.0 ger således en utbetalning om 200 kronor, varav hälften utgörs av den ursprungliga insatsen. Hos spelbolag bestäms oddset i huvudsak utifrån erhållen sportslig information om matchen, volyminsatserna på vadhållningsobjekten och av spelbolagen önskad återbetalningsgrad.⁴⁸ Vid vadhållning på en marknadsplats styrs oddset istället av spelarna själva. Vadhållning till ett visst odds är i dessa fall beroende av att två insatser till det angivna oddset kan matchas med varandra. Tillhandahållaren av marknadsplatsen tar sedan en provision, vanligen 5 procent, från den vinnande insatsen.⁴⁹

---

⁴⁵ SOU 2017:30 del 1, s. 318.

⁴⁶ Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30.

⁴⁷ SOU 2017:30 del 1 s. 166.

⁴⁸ Kommissionen 2017, s. 105.

⁴⁹ SOU 2017:30 del 1 s. 360.

3.2 Vadhållningsmarknaden

Sedan årsskiftet omfattas alla företag som tillhandahåller vadhållning i Sverige eller på annat sätt riktar sin verksamhet mot Sverige av ett licenskrav. Licenser utfärdas av Spelinspektionen på basis av hur väl lämpade ansökande företag anses vara att bedriva vadhållningsverksamheten som sådan (se avsnitt 4.1). I skrivande stund har 80 spelbolag fått licens att verka på de konkurrensutsatta delarna av den svenska spelmarknaden och utgör tillsammans den reglerade marknaden.⁵⁰ Till dessa hör bland annat Svenska Spel, NordicBet och Betsson. Företagen har gemensamt att det erbjuder vadhållning på ett mångfacetterat spelutbud som omfattar allt från halvtidsresultat till huruvida en straff kommer utdömas under matchen. Utbudet varierar dock kraftigt. Exempelvis erbjuder Svenska Spel inte vadhållning på lägre divisioner eller antal gula kort och hörnor, emedan NordicBet gör det.⁵¹

Parallellt med den reglerade marknaden finns en oreglerad marknad bestående av företag utan licens som tillgängliggör vadhållning för svenska konsumenter. Oreglerad vadhållning uppskattas motsvara omkring 53 procent av den svenska onlinemarknadens totala omsättning.⁵² Denna siffra är dock starkt missvisande mot bakgrund av att det fram till omregleringen av spelmarknaden rådde statligt monopol på spelområdet. Det finns därför skäl att anta att motsvarande siffra idag understiger 20 procent.⁵³ Överlag är olicensierade spelföretags vadhållningsutbud avsevärt mer omfattande än reglerade spelföretags. Exempelvis erbjuder det olicensierade spelbolaget 22Bet över 1000 vadhållningsalternativ på enskilda matcher, vilket kan jämföras med Svenska Spel som sällan tillhandahåller över 100 alternativ.⁵⁴ 2017 omsatte den svenska spelmarknaden omkring 23 miljarder kronor efter utbetalda vinster till spelarna.⁵⁵ Siffran innefattar såväl bolag med, som utan licens. Detta kan jämföras med den danska spelmarknaden som samma år omsatte 12 miljarder kronor.⁵⁶

---

⁵⁰ Spelinspektionen 2019.

⁵¹ Svenska Spel 2019 resp. NordicBet 2019.

⁵² Statskontoret 2019:6, s 41.

⁵³ Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30.

⁵⁴ Svenska Spel 2019 resp. 22Bet 2019.

⁵⁵ Statskontoret 2019:6, s. 24.

⁵⁶ Statskontoret 2019:6, s. 27.

Fotboll och ishockey står för 90 procent av all idrottsrelaterad vadhållning i Sverige, varav spel på fotboll utgör huvuddelen. Enligt analysföretaget Sportradar omsätter en genomsnittlig fotbollsmatch i Superettan 35 miljoner kronor.⁵⁷ Motsvarande siffra för Allsvenskan är 100 miljoner kronor. Omkring 70 procent av dessa insatser görs på den asiatiska spelmarknaden.⁵⁸ En allsvensk match omsätter således i genomsnitt 70 miljoner kronor på den asiatiska marknaden och en superettanmatch 24 miljoner kronor. Det bör i sammanhanget nämnas att en superettanmatch enkom i undantagsfall har mer än 2 000 åskådare.⁵⁹

Vad beträffar den asiatiska spelmarknaden används framför allt spelbörser i länder som Singapore, Hong Kong och Kina för att göra insatser på svenska fotbollsmatcher. Kännetecknande för dessa länders spelbörser, och den asiatiska marknaden i stort, är att spelare med lätthet kan bibehålla sin anonymitet till följd av att spelmarknaden med europeiska mått mätt är underreglerad. Exempelvis saknas det i dessa länder krav på att personuppgifter måste uppges i samband med skapande av spelkonton. Sådana uppgifter behöver inte heller uppges för att hämta ut en eventuell vinst. Ytterligare ett tecken på underregleringen av den asiatiska marknaden är att insatser kan göras kontant eller via ett antal olika kryptovalutor. Bibehållen anonymitet är dock endast en del av förklaringen till varför den asiatiska spelmarknaden lockar matchfixare.⁶⁰

En annan minst lika viktig aspekt är att den asiatiska spelmarknadens struktur är dåligt lämpad för att upptäcka matchfixningsförsök.⁶¹ Strukturen är säregen, men liknas bäst vid ett pyramidspel. Botten utgörs av gemene man som gör sin insats hos en lokal bookmaker (organisation eller en person som erbjuder vadhållning till överenskomna odds). Den lokala bookmakern överlåter vaden och kreditriskerna till en superagent, det vill säga en bookmaker på regional nivå. Nästa led utgörs av masteragenter på nationell nivå. I toppen återfinns Asiens största vadhållningsbolag som SBObet och 188bet. För varje steg i pyramiden tas en kommission av den överordnade aktören. Den lokala bookmakern betalar med andra ord en avgift till superagenten för att denne ska överta de kreditrisker spelen innefattar. Kommissionen garanterar att vadhållningsaktörernas verksamhet är jämförelsevis lönsam oberoende av externa faktorer, varför deras intresse av att begränsa vadhållningsutbudet eller förekomsten av otillbörliga insatser är obefintligt.⁶²

---

⁵⁷ Littorin och Svenungsson (2018), s. 49.

⁵⁸ Federbet 2015, s. 11.

⁵⁹ Fogis 2018.

⁶⁰ Intervju med Magnus Svenungsson.

⁶¹ ARF 2018, s. 12.

⁶² Littorin och Svenungsson (2018), s. 48.

3.3 Sårbara vadhållningsformer

Av utrymmesskäl har antalet vadhållningsformer som avhandlas i avsnittet begränsats till tre. Samtliga används för att manipulera fotbollsmatcher, men det är framför allt vadhållning som tillhandahålls inom ramen för avsnitt 3.3.2 och 3.3.3 som omfattas av den nuvarande diskursen om begränsningar av spelutbudet. Genomgången av konventionell vadhållning i avsnitt 3.3.1 är därför ytterst summarisk.

3.3.1 Konventionell vadhållning⁶³

Matchfixning sker oftast genom vadhållning på att hemmalaget (1) eller bortalaget (2) ska vinna matchen, alternativt att den kommer sluta oavgjort (X). Vadhållningsformen är i folkmun mer känd som 1X2. Konventionell vadhållning innefattar också över-/underspel, det vill säga vad om att det totala antalet mål i en match kommer överstiga eller undergå ett på förhand angivet antal.⁶⁴ Vadhållningsformens utsatthet för matchfixning förklaras i första hand av att konventionell vadhållning med bred marginal utgör huvuddelen av spelbolagens omsättning på fotbollsmatcher. Betydande insatser kan således placeras på den manipulerade matchen utan att ge utslag på spelbolagens varningssystem.⁶⁵ Trevägsbetting utgörs av två delar; insatser kan endera göras på utfallet av en enskild match (singelspel) eller på utfallet av multipla matcher (kombinationsspel). Vid kombinerade spel ackumuleras de olika matchernas odds, varför små insatser kan generera stora vinstbelopp.⁶⁶

3.3.2 Asian handicap

Vadhållningsformen Asian handicap påminner i grund och botten om trevägsbetting, med skillnaden att den är binär. Istället för att erbjuda vadhållning på utfallen vinst, oavgjort eller förlust är handikappmarknaden begränsad till spel på utfallen vinst eller förlust. Frånvaron av utfallet oavgjort kompenseras genom en oddsjustering på alternativen vinst och förlust. Vid oavgjorda matcher avgör handikappet om och hur stor del av insatsen som återbetalas. Handikapp kan antingen bestå av hela mål, halva mål eller kvartsmål. Förenklat innebär detta att laget mot vilket insatsen riktas inleder matchen med ett hypotetiskt över- eller underläge vars storlek avgörs av det på förhand valda handikappet.⁶⁷

---

⁶³ Med konventionell vadhållning avses alla former av spel som har en tydlig koppling till matchens slutresultat.

⁶⁴ T.M.C. Asser Instituut 2015, s. 18.

⁶⁵ BRÅ 2015, s. 75.

⁶⁶ Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30.

⁶⁷ David Forrest 2015, s. 20.

Exempel – Idrottsklubben möter Idrottssällskapet på hemmaplan i en träningsmatch. Oddsen är satta till 1.2 på Idrottsklubben, 5.0 på oavgjort och 8.0 på Idrottssällskapet. Några timmar innan matchstart promenerar Matchfixare N till det lokala spelombudet för att göra en betydande insats på att den stora förhandsfavoriten, Idrottsklubben, kommer vinna matchen. Oddset 1,2 är dock för lågt för Matchfixare N som förutom att finansiera underprestationerna av Idrottssällskapets målvakt och mittbackar är i skriande behov av likvida medel till inköpet av en dubbelknäppt Loro Piana-kavaj. Han använder sig därför av vadhållningsformen Asian Handicap, och satsar 100 000 kronor på Idrottsklubben -4.0. Handikappet -4.0 höjer oddset på en hemmaseger till 3.0, från vad som initialt var 1.2. I detta scenario vinner Matchfixare N om Idrottsklubben besegrar Idrottssällskapet med fem måls marginal eller mer. Vid en framgångsrik manipulering kan Matchfixare N tillgodoräkna sig en vinst om 200 000 kronor, 180 000 kronor mer än vad ett konventionellt spel på hemmavinst hade gett. Är måldifferensen fyra mål får han tillbaka insatsen om 100 000 kronor. Skulle differensen däremot understiga fyra mål misslyckas matchfixningsförsöket och insatsen tillfaller vadhållningsbolaget.

Marknadens komplicerade struktur, särskilt vad beträffar spel på kvartsmål, torde innebära att vadhållningsformen i huvudsak används av organiserade initiativtagare och spelare med god kännedom om spelmarknaden.⁶⁸ Kunskapen om hur frekvent förekommande det är att svenska fotbollsmatcher manipuleras genom vadhållningsformen Asian handicap är begränsad. Vadhållningsformens volym undergår överlag 2 procent i Europa, men är utomordentligt uppskattad på asiatiska spelbörsen.⁶⁹ Det finns därför misstankar om att internationella matchfixarnätverk återkommande använder asiatiska spelbörser för att manipulera svenska fotbollsmatcher. För detta talar bland annat en rapport från Federbet, i vilken åtta matcher identifierades som manipulerade. I fem av de åtta matcherna korrelerade resultaten (däribland 4–0, 5–1 och 6–1) med betydande insatser på handikappmarknaden.⁷⁰

---

⁶⁸ Intervju med Magnus Svenungsson, Uppdrag Granskning, 2019-04-25.

⁶⁹ T.M.C. Asser Instituut 2015, s. 32.

⁷⁰ Federbet 2015, s. 11.

3.3.3 Spotbetting

Insatser på delmoment utan direkt bäring på den spelade matchens slutresultat, s.k. spotbetting, anses i regel vara en relativt lättmanipulerad vadhållningsform jämfört med konventionell vadhållning.⁷¹ Vadhållningsobjekten kan exempelvis bestå av antalet hörnor, gula eller röda kort. På den oreglerade vadhållningsmarknaden förekommer det till och med att spelbolag tillhandahåller vadhållning på spelares underlåtenhet att göra mål.⁷² Vadhållning inom ramen spotbetting utgör emellertid en begränsad del av spelbolagens omsättning, och tillhandahållande av vadhållningsformen syftar i första hand till att attrahera kunder. En fingervisning som torde vara någorlunda representativ för den inomeuropeiska spelmarknaden i sin helhet är att spotbetting endast utgör 1,5 procent av Betfairs omsättning.⁷³ Spotbettingmarknadens begränsade volym medför att det är tämligen svårt för organiserade matchfixare att placera insatser med avsikt att manipulera en match utan att spelbolagen noterar de avvikande spelen. Att identifiera tillfällighetsfixare är däremot mer problematiskt, då deras insatser relativt sett är obetydliga.⁷⁴ Det finns även misstankar om att kriminella nätverk i ett initialt skede använder sig av spotbetting i syfte att förmå idrottsliga aktörer att begå ett första matchfixningsbrott och i förlängningen tvingar den som manipulerat matchen att delta i mer omfattande matchfixningsförsök genom hot och utpressning.⁷⁵

Analyser av manipulerade matchers spelmönster visar vidare att det finns en stark korrelation mellan manipulerade matcher och spotbetting. Framför allt är vadhållning på hörnor, bestämda tidsintervaller för målen och antal utvisningar frekvent förekommande företeelser i matcher som har utsatts för matchfixning.⁷⁶ Huruvida korrelationen kan härledas till planerade upplägg som helt eller delvis innefattar manipulerad spotbetting eller är ett sammanträffande går dock sällan att fastställa. Till exempel är det plausibelt att abnormala mängder utvisningar och varningar har utfärdats för att påverka matchens slutresultat och inte varit det primära vadhållningsobjektet i sig.⁷⁷ Höga insatsströmmar på att en match ska sluta med ett högt antal mål när första halvlek varit målfattig eller mållös kan däremot med större säkerhet indikera att manipulationen skett inom ramen för på förhand bestämda tidsintervaller för målen.

---

⁷¹ Kammarrätten i Jönköping dom 2019-01-10 i mål nr 3872-3882-18.

⁷² 22Bet 2019.

⁷³ T.M.C. Asser Instituut 2015, s. 22.

⁷⁴ Se avsnitt 2.2.1.1.

⁷⁵ Intervju med Johan Claesson, SvFF, 2019-04-26.

⁷⁶ BRÅ 2015, s. 76.

⁷⁷ BRÅ 2015, s. 74.

4 Gällande rätt

En juridisk bedömning av vilka vadhållningsformer som anses vara olämpliga ur allmän synpunkt fordrar en god kännedom om den bakomliggande lagstiftningen på vilket rättsområdet vilar. Kapitlets inleds därför med de övergripande syftena bakom den omreglerade marknaden (avsnitt 4.1) och kompletteras med ett särskilt avsnitt om författningens huvudsakliga syfte (avsnitt 4.2). Därefter behandlas Spellagen i relevanta delar, det vill säga 8 kap. 2 § (avsnitt 4.3), 19 kap. 4 § (avsnitt 4.4) samt 1 kap. 2 § (avsnitt 4.5).

4.1 Bakgrund

Sedan årsskiftet finns det ett tvingande licenssystem för företag som tillhandahåller vadhållning i Sverige eller på annat sätt riktar sin vadhållningsverksamhet mot Sverige. Av utrymmesskäl saknas en ingående genomgång av de licenskrav Spellagen uppställer, men i korthet kan följande anföras. Under Lotterilagen var den reglerade marknaden begränsad till de statligt ägda bolagen AB Svenska Spel (Svenska Spel), AB Trav och Galopp (ATG). Ett stort antal privata aktörer hade dock under en längre tid tillhandahållit onlinespel på den svenska marknaden och tillskansat sig betydande marknadsandelar. Genom Spellagen ersattes därför det statliga monopolet med ett heltäckande licenssystem i syfte att styra (kanalisera) det oreglerade spelet till den reglerade marknaden.⁷⁸

Ytterst kan omregleringen sägas vara ett försök att reglera all nationell och mot landet riktad vadhållningsverksamhet för att säkerställa att den svenska spelmarknaden i sin helhet är lämplig ur allmän synpunkt samt bedrivs på ett sunt och säkert sätt under offentlig kontroll.⁷⁹ Att tillhandahålla vadhållning utan licens var dock illegalt redan under det statliga spelmonopolet. Detta till trots fälldes endast ett fåtal för att ha anordnat vadhållning utan tillstånd under äldre rätt. Kringgående av licenskravet tros följaktligen bli ett vanligt förekommande fenomen även under Spellagen.⁸⁰

---

⁷⁸ Prop. 2017/18:220, s. 383.

⁷⁹ Prop. 2017/18:220, s. 90.

⁸⁰ PTS 2017, s. 6.

4.2 Kanalisering

Syftet med att omreglera marknaden är att säkerställa en kanalisering om minst 90 procent. För att uppnå målsättningen har lagstiftaren underlåtit att genom lag reglera vilka vadhållningsobjekt som får tillhandahållas på den reglerade marknaden. Den huvudsakliga anledningen är att det måste finnas tillräckliga incitament för oreglerade vadhållningsbolag att erhålla en licens. Spelutbudet kan sålunda inte regleras i den grad att det oskäligen påverkar den reglerade marknads konkurrenskraft gentemot den oreglerade marknaden eller på annat sätt drastiskt minskar den reglerade marknaden attraktionskraft.⁸¹ En viktig faktor för att säkerställa en hög kanaliseringsgrad har av denna anledning ansetts vara att vadhållningsbolag tillåts erbjuda önskad produktportfölj, vilken överlag innefattar vadhållning på för matchfixning särskilt sårbara matcher och vadhållningsformer som används för att manipulera desamma. Ett varierat utbud på den reglerade marknaden har dessutom ansetts vara av vikt för att locka spelare till och bibehålla dem på den reglerade marknaden. Propositionen framhåller dock att kanaliseringssträvandet inte får drivas så långt att spelandet i Sverige inte kan hållas på en rimlig nivå. Med rimlig nivå avses bland annat att det totala spelandet inte bör överstiga vad som krävs för att försvåra för vadhållningsrelaterad brottslighet.⁸²

Enligt Spelinspektionen har merparten av de spelföretag som tillhandahöll vadhållning i Sverige utan tillstånd innan omreglering ansökt om och fått licens. Detta indikerar att kanaliseringsgraden redan är hög. En initialt hög kanaliseringsgrad är emellertid inte en garant för att den förblir hög. Exempelvis minskar kanaliseringsgraden om spelare som tidigare spelat hos spelföretag med licens börjar spela hos vadhållningsbolag utan licens, eller om nya spelare väljer att spela på den oreglerade marknaden. Kanaliseringsgraden minskar även om vadhållningsbolag som för närvarande har licens väljer att inte förnya licensen när den går ut.⁸³

---

⁸¹ SOU 2017:30 del 1 s. 514.

⁸² Prop. 2017/18:220, s. 228.

⁸³ Statskontoret 2019:6, s 42.

4.3 Olämpliga spel

Enligt 8 kap. 2 § 1 st. p. 4 får av Spelinspektionen utfärdade licenser inte omfatta vadhållning på händelser eller evenemang som är stötande eller olämplig från allmän synpunkt. Vad som är att anse som stötande eller olämpligt från allmän synpunkt framgår inte av bestämmelsen och den övriga rättsliga vägledningen är begränsad. Ur förarbetena kan enkom utläsas att det är regeringen eller den myndighet (Spelinspektionen) som av regeringen anses vara lämpad som meddelar närmare bestämmelser om vilka vadhållningsformer licensen får omfatta. Vidare framhålls det att både regeringen och Spelinspektionen får meddela föreskrifter om förbud mot viss vadhållning eller vidta andra relevanta åtgärder i syfte att bekämpa spelfusk och att idrottens synpunkter särskilt ska beaktas inför beslut om sådana föreskrifter.⁸⁴

Till dags dato har Spelinspektionen dock inte utfärdat några föreskrifter som är ägnade att begränsa spelbolagens utbud. SvFF har därför vid upprepade tillfällen framfört att vadhållning på fotboll som avser lägre nivåer än division två och spel på delmoment i en fotbollsmatch utan direkt bäring på matchens slutresultat bör anses vara olämpliga ur allmän synpunkt mot bakgrund av att vadhållningsformerna är särskilt såbara för matchfixning, för att påskynda processen.⁸⁵ Vadhållningsbolagen är istället av uppfattningen att de vadhållningsobjekt som tillhandahålls på den reglerade svenska marknaden inte kan manipuleras utan att insatserna som görs i anknytning till matchfixningen noteras av deras övervakningssystem.⁸⁶ Frågan behandlas för närvarande inom ramen för ett särskilt matchfixningsråd som i relevanta delar utgörs av representanter från Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Regeringskansliet, SvFF och berörda vadhållningsbolag.⁸⁷

4.4 Spelfuskbrottet

Av 19 kap. 4 § Spellagen framgår att den som otillbörligen vidtar en åtgärd som är ägnad att påverka utgången av ett spel som omfattas av licenskrav för spelfusk döms till fängelse i högst två år. Är brottet grovt brott döms gärningsmannen till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

---

⁸⁴ Prop. 2017/18:220, s. 125.

⁸⁵ Intervju med Johan Claesson, SvFF, 2019-04-26.

⁸⁶ Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30.

⁸⁷ Intervju med Katarina Abrahamsson, Spelinspektionen, 2019-04-10.

Brottets fullbordan bör enligt propositionen anses inträffa när någon vidtar en handling som, ensam eller tillsammans med andra handlingar, är ägnad att påverka utgången av spelet. Huruvida utgången av spelet faktiskt påverkas saknar således betydelse. Handlingen ska vidare påverka utgången av spelet på ett otillbörligt sätt. Så är alltid fallet om dem vid en helhetsbedömning framstår som avvikande, bedräglig eller på annat sätt strider mot spelbolags interna regelverk.⁸⁸

Manipulering av fotbollsmatcher prövades tidigare primärt inom ramen för de straffrättsliga bestämmelserna om tagande och givande av muta. Den rättsliga processen var förenad med stora bevis- och prövningssvårigheter till följd av att förberedelser, sondering och manipuleringen som sådan inte omfattas av dessa bestämmelser.⁸⁹ Spelfuskbrottets straffansvar omfattar därför både den som direkt påverkar utgången av en tävling eller skeenden i densamma (idrottslig aktör) och den som förmår annan att göra så (initiativtagare).⁹⁰ Det bör dock noteras att spelfuskbrottet enkom aktualiseras vid manipuleringsförsök av vadhållning som omfattas av licenskrav. I övriga fall tillämpas även i fortsättningen äldre rätt.

4.5 Territoriell tillämpning

Spellagens 1 kap. 2 § stadgar att lagen som huvudregel ska tillämpas på vadhållning som tillhandahålls i Sverige. Detta gäller även i de fall vadhållningen tillhandahålls från ett annat land. Onlinespel som inte riktas till den svenska marknaden anses dock enligt samma bestämmelse inte vara tillhandahållna i Sverige. Huruvida spelet anses vara riktat till Sverige avgörs utifrån en bedömning av om spelen är anpassade för den svenska marknaden.⁹¹

Exempelvis torde det krävas att vadhållningen erbjuds på svenska, att betalning sker i svenska kronor eller annan liknande anpassning av spelen för svenska spelare för att lagen ska vara applicerbar. En invändning mot det diffusa tillämpningsområdet är att företag förhållandevis enkelt kan kringgå licenskravet genom att erbjuda speltjänster på engelska och ange insatser i annan valuta än den svenska.⁹² Propositionen framhåller dock att det varken är möjligt eller rimligt att licenskravet ska omfatta alla aktörer som erbjuder spel över internet.⁹³

---

⁸⁸ Prop. 2017/18:220, s. 348.

⁸⁹ BRÅ 2015, s. 104.

⁹⁰ Prop. 2017/18:220, s. 348.

⁹¹ SOU 2017:30 del 1 s. 514.

⁹² Uppsala Universitet 2017, s. 1.

⁹³ Prop. 2017/18:220, s. 88.

5 Analys och slutsatser

De i avsnitt 1.2 angivna frågeställningarna överlappar i hög grad, varför analysen och tillhörande slutsatser har sammanvävts och sammanhängande besvarats inom ramen för respektive vadhållningsform.

5.1 Spotbetting

Vadhållning på delmoment anses överlag vara enklast att manipulera. Att erhålla ett gult kort, förorsaka ett fåtal hörnor eller frisparkar kräver inte någon ingående planering och gör sällan synbara avtryck på matchen som sådan. Manipulationen kan dessutom genomföras av enskilda idrottsliga aktörer som i regel gör mindre omfattande insatser, och är därför svårupptäckt för såväl vadhållningsbolag som polis. Spotbettiingsmarknadens begränsade volym försvårar visserligen för organiserade aktörer att genomföra omfattande matchfixningsförsök begränsade till spotbetting, vilket skulle kunna tala för att vadhållningsformens skadeverkningar är förhållandevis obetydliga. Det finns emellertid befogade misstankar om att vadhållningsformen används av organiserade initiativtagare i syfte att förmå idrottsliga aktörer att begå ett första matchfixningsbrott för att därefter genom hot om våld och utpressning tvinga den som utfört den idrottsliga manipulationen att delta i mer omfattande matchfixningsförsök. Sålunda framstår det som att spotbettiingsmarknaden i sig utgör en attraktiv vadhållningsform för såväl organiserade som oorganiserade aktörer och inte i obetydlig utsträckning används för att manipulera fotbollsmatcher.

Särskilt förekommande tycks problemet vara i lägre divisioner, i vilka spelare erhåller förhållandevis låg lön och av denna anledning är mer mottagliga för påverkansförsök. Den låga bevakningsgraden i dessa serier främjar dessutom matchfixning i den mening att avvikande prestationer sällan kan analyseras i efterhand. Somliga reglerade vadhållningsbolag har därför begränsat vadhållningsutbudet på delmoment utan direkt bäring på matchens slutresultat och förenat begränsningarna med ett lågt insatstak. Ett rimligt antagande är således att spotbetting åtminstone delvis anses utgöra en problematisk vadhållningsform även av spelbolag. Att vadhållningsformen är sårbar för matchfixning innebär dock inte per se är den att betrakta som stötande eller olämplig från allmän synpunkt i Spelagens mening. För att så ska vara fallet krävs dels att ett eventuellt förbud mot att tillhandahålla spotbetting är en relevant för att bekämpa spelfusk, dels att den är förenlig med författningens kanaliseringssmålsättning.

Vid bedömningen av huruvida åtgärden är relevant och om vadhållningsformen är olämplig ska idrottens synpunkter särskilt beaktas. Svenska Fotbollsförbundets ställningstagande om att både vadhållning på fotboll som avser lägre nivåer än division två och spel på delmoment i en fotbollsmatch utan direkt bäring på matchens slutresultat bör förbjudas indikerar i förening med det ovan anförda att Spelinspektionen inom ramen för 8 kap. 4 § Spelagen både kan och borde utfärda förbud mot eller begränsningar av reglerade vadhållningsbolags spotbettingutbud. Mot detta ställs det övergripande syftet med att den omreglerade marknaden, det vill säga en kanalisering om minst 90 procent. För att säkerställa en hög kanaliseringsgrad krävs tillräckliga incitament för oreglerade vadhållningsbolag att erhålla en licens. Enligt förarbetena säkerställs detta bäst genom att vadhållningsbolag tillåts erbjuda önskad produktportfölj, vilket anses av vikt både för att locka spelare till och bibehålla dem på den reglerade marknaden och för att upprätthålla licenserade vadhållningsföretags konkurrenskraft gentemot dess oreglerade motsvarighet. Strävandet får emellertid inte medföra att det totala spelandet överstiger vad som krävs för att försvåra för vadhållningsrelaterad brottslighet.

Spotbettingmarknaden utgör överlag en marginell del av vadhållningsbolagens omsättning och syftar huvudsak till att attrahera kunder genom tillhandahållandet av ett konkurrenskraftigt utbud. Marknadens begränsade omfattning innebär att ett eventuellt förbud mot eller en begränsning av det reglerade spotbettingutbudet inte är särdeles ekonomiskt kännbart för de berörda vadhållningsbolagen. Samtidigt bör regleringen av utbudet ske med beaktande av den reglerade marknaden attraktionskraft för spelare och vadhållningsbolag. En bibehållen hög kanaliseringsgrad förutsätter att spelare inte omedelbart eller över tid övergår till den oreglerade marknaden till följd av ett bristande vadhållningsutbud och att vadhållningsbolagen även fortsättningsvis ser fördelarna med att vara licenserade. Ett heltäckande spotbettingutbud överstiger dock med största sannolikhet vad som krävs för att hålla spelande i Sverige på en rimlig nivå. Kanaliseringsmålsättningen torde därför bäst tillgodoses genom en viss begränsning av spotbettingutbudet. Motsatsen vållar irreparabla skador på idrottens integritet och underminerar den reglerade marknaden sundhet och säkerhet. Mot bakgrund av att vadhållning på straffsituationer och antalet gula respektive röda kort enkelt kan manipuleras av enskilda idrottsliga aktörer och oorganiserade initiativtagare borde dessa vadhållningsobjekt i första hand förbjudas. Ett sådan reglering begränsar dessutom organiserade initiativtagares möjligheter att använda vadhållningsformen som inkörsport och har en obetydlig ekonomisk effekt för vadhållningsbolagen.

5.2 Asian handicap

Som utgångspunkt torde vadhållningsformen Asien handicaps förenlighet med Spellagen bedömas på ett likartat sätt som spotbetting. Matchfixning genom Asian handicap skiljer sig dock från den som begås inom ramen för spotbetting i två väsentliga delar. För det första är det i regel organiserade initiativtagare som manipulerar vadhållningsformen Asian handicap. Emedan manipulation genom spotbetting kan genomföras förhållandevis förutsättningslöst kräver motsvarande förfarande via vadhållningsformen Asian handicap kontroll över flertalet idrottsliga aktörer som kan påverka matchen i önskad riktning. För det andra görs avvikande insatser på Asian handicap primärt på spelbörser i Singapore, Hong Kong och Kina, det vill säga den oreglerade svenska vadhållningsmarknaden. Mot bakgrund av att dessa börser sällan tillhandahåller vadhållning på svenska eller erbjuder betalning i svensk valuta omfattas vadhållningen som sådan sannolikt inte av licenskravet, vilket i förlängningen innebär att svenska fotbollsmatcher som manipuleras på den asiatiska spelmarknaden i huvudsak kommer underställas äldre rätt och prövas enligt de straffrättsliga bestämmelserna om tagande och givande av muta, en process som är förenad med stora bevis- och prövningssvårigheter. Spelande på utrikes baserade vadhållningsbolag som utan att rikta vadhållningen till den svenska marknaden tillhandahåller vadhållning på svenska matcher är således både förenat med en lägre straffrättslig risk och en högre lönsamhet för organiserade initiativtagare.

Det ovan anförda indikerar att Asian handicap på den reglerade vadhållningsmarknaden i huvudsak attraherar initierade spelare som saknar koppling till matchfixning. Att vadhållningsbolagen tillåts erbjuda sådana spelare ett attraktivt utbud är centralt för en fortsatt hög kanaliseringsgrad och kan till synes ske utan att hota den nationella vadhållningsmarknadens sund- och säkerhet. Av kanaliseringsskäl torde det därför vara motiverat att tillåta vadhållning inom ramen för Asian handicap även i framtiden. Motsatsen hade dessutom sannolikt inneburit att såväl vadhållningsbolagen som dess kunder uppfattat den reglerade spelmarknaden som överreglerad, i synnerhet om ett förbud av Asian handicap förenas med tidigare rekommenderade begränsning av spotbettingmarknaden. Vid en samlad bedömning framstår det vidare som att Spelinspektionens tillåtande av ett extensivt vadhållningsutbud i syfte att omedelbart erhålla en hög kanaliseringsgrad på sikt hotar att normalisera utbudet och därigenom begränsa möjligheterna att reglera vadhållningsutbudet i den grad som krävs för att tillskapa ett adekvat skydd mot matchfixning.

Käll- och litteraturförteckning

Trycka källor

Offentligt tryck

Utredningsbetänkanden

SOU 2017:30 En omreglerad spelmarknad.

Remissinstansyttranden

Uppsala Universitet, Remiss av utredningsbetänkandet En omreglerad spelmarknad, 2017-08-04. [cit. Uppsala Universitet 2017].

Post- och telestyrelsen, Remissvar angående En omreglerad spelmarknad, 2017-07-26. [cit. PTS 2017].

Riksidrottsförbundet, Remissvar – En omreglerad spelmarknad, 2017-06-30. [cit. Riksidrottsförbundet 2017].

Propositioner

Prop. 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad.

Praxis

Kammarrätten

Kammarrätten i Jönköping, dom 2019-01-10, mål nr 3872-3882-18.

Litteratur och tidskrifter

Andersen, Jens Sejer: 'Matchfixning – en global utmaning', i: Dartsch, Christine – Norberg, Johan R. – Pihlblad, Johan (red.), I gråzonen: en antologi om idrottens etiska utmaningar. TMG-Tabergs, Stockholm 2014. [cit. Andersen (2014)]

Littorin, Jens, Svenungsson, Magnus: *Matchfixarna – hotet mot nationalsporten*. Lindelöws bokförlag, Göteborg 2018. [cit. Littorin och Svenungsson (2018)]

Malmström, Åke: 'Till frågan om tolkningsmetoderna', SVJT 1952, s. 657–675. [cit. Malmström 1952]

Peczenik, Aleksander: 'Juridikens allmänna läror'. SVJT 2005, s. 249–272. [cit. Peczenik 2005]

Övriga tryckta källor

ARF: "Illegal betting in an Asian context", 2018. [cit. ARF 2018]

BRÅ: "Matchfixning – manipulation av matcher och spelmarknad", rapport 2015:18. [cit. BRÅ 2015]

CK Consulting: "The monitoring systems of sports betting and warning mechanisms between public and private actors", 2017. [cit. Kommissionen 2017]

Federbet: "Annual fixed matches report 2015", 2015. [cit. Federbet 2015]

Spelinspektionen: "Uppgjorda matcher", diarienummer 13Li871, 2013. [cit. Lotteriinspektionen 2013]

Statskontoret: "Utvärdering av omregleringen av spelmarknaden - Delrapport 2 Spelmarknaden före omregleringen", rapport 2019:6. [cit. Statskontoret 2019:6]

T.M.C. Asser Instituut: "The odds of match fixing – Facts & figures on the integrity risk of certain sports bets", 2015. [cit. T.M.C. Asser Instituut 2015]

University of Liverpool: "An evaluation of Sportradar's fraud detection system", 2015. [cit. David Forrest 2015]

Elektroniska källor

AB Svenska Spel: ”Oddset”, <<https://spela.svenskaspel.se/oddset>>, besökt 2019-05-10. [cit. Svenska Spel 2019]

Asahara, Makoto, ”Göteborg mot AIK ställs in på grund av matchfixningsförsök”, DN, publicerad 2017-05-18 <<https://www.dn.se/sport/fotboll/goteborg-mot-aik-stalls-in-pa-grund-av-matchfixningsforsok/>>, besökt 2019-05-10. [cit. Asahara 2019]

Betsson AB: ”Odds”, <<https://www.nordicbet.com/sv/odds>>, besökt 2019-05-10. [cit. NordicBet 2019]

Ekman, Rickard, ”Nytt spelsystem retar svensk idrott: Som att öppna en dörr till organiserad kriminalitet”, SVT, publicerad 2018-12-30 <<https://www.svt.se/sport/matchfixning/nytt-spelsystem-retar-svensk-idrott>>, besökt 2019-05-08. [cit. Ekman 2019]

Hoffstedt, Gustaf, ”All kraft måste läggas på att få till det spelfuskbrott som riksdagen ska besluta om”, Dagens juridik, publ. 2018-03-27 <<http://www.dagensjuridik.se/2018/03/all-kraft-maste-laggas-pa-att-fa-till-det-spelfuskbrott-som-riksdagen-ska-besluta-om>>, besökt 2019-04-16. [cit. Hoffstedt 2018]

Littorin, Jens, ”Snittspelet på en superrettanmatch: 35 miljoner – 70 procent satsas i Asien”, DN, publicerad 2016-12-14 <<https://www.dn.se/sport/fotboll/snittspelet-pa-en-superrettanmatch-35-miljoner-70-procent-satsas-i-asien/>>, besökt 2019-05-03. [cit. Littorin 2016]

Marikit Holdings Ltd: ”Line”, <<https://m.22bet.com/sv/line/>>, besökt 2019-04-16. [cit. 22Bet 2019]

Spelinspektionen: ”Spelbolag med spellicens” <<https://www.spelinspektionen.se/licensansokan/bolag-med-spellicens/>>, besökt 2019-05-20. [cit. Spelinspektionen 2019]

Svenska Fotbollförbundet: ”Publikligan 2018 - Superettan”, <<https://fogis.se/information/?scr=spectators&ftid=72153>>, besökt 2019-05-20. [cit. Fogis 2018]

Otryckta källor

Intervjuer och samtal

Abrahamsson, Katarina, matchfixningssamordnare vid Spelinspektionen. Samtal per telefon, 2019-04-10. [cit. Intervju med Katarina Abrahamsson, Spelinspektionen, 2019-04-10]

Claesson, Johan, Integrity Officer vid SvFF. Intervju på dennes kontor, 2019-04-26. [cit. Intervju med Johan Claesson, SvFF, 2019-04-26]

Olenius, Robin, PR-chef vid Betsson Group. Intervju per telefon, 2019-04-30. [cit. Intervju med Robin Olenius, Betsson, 2019-04-30]

Svenungsson, Magnus, producent vid SVT:s Uppdrag granskning. Intervju på dennes kontor, 2019-04-26. [cit. Intervju med Magnus Svenungsson, Uppdrag Granskning, 2019-04-26]

Wigfors, Alexander, dopingsamordnare vid Riksidrottsförbundet. Intervju per telefon, 2019-04-29. [cit. Intervju med Alexander Wigfors, Riksidrottsförbundet, 2019-04-29]

██████████ Inspektör vid NOA. Samtal per telefon, 2019-05-19. [cit. Intervju med NOA, Riksidrottsförbundet, 2019-04-29]